

Број: 1185

Датум: 09.06.2020. године

АНАЛИЗА РАДА И КОРИШЋЕЊА ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ПОДУНАВСКОГ ОКРУГА ЗА 2019. ГОДИНУ

ОРГАНИЗАЦИЈА И РАД ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ НА НИВОУ ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ПОДУНАВСКОГ ОКРУГА

1.1. Организациона структура

На територији Подунавског округа здравствена заштита становништва се обезбеђује на примарном нивоу организације здравствене службе, односно у домовима здравља, као и на секундарном нивоу, у општим болницама. Примарни ниво, односно први професионални ниво здравствене заштите подразумева заштиту првог контакта, место где се пружа медицинска заштита (дијагноза, лечење и рехабилитација), као и низ активности које се односе на унапређење и очувања здравља и спречавања обољења.

Према уредби о Плану мреже здравствених установа („Сл. Гласник РС“ бр.5/2020, 11/2020 и 52/2020), на територији Подунавског округа примарни ниво заштите у 2019. години обезбеђивали су самостални дом здравља Велика Плана и домови здравља који су у саставу Здравствених центара Смедерево и Смедеревска Паланка.

1.2. Показатељи функционисања примарне здравствене заштите на територији Подунавског округа

Основни показатељи функционисања примарне здравствене заштите су: покривеност и обезбеђеност популације здравственом заштитом, коришћење примарне здравствене заштите, оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити као и показатељи садржаја рада, квалитета и ефикасности.

1.2.1. Покривеност и обезбеђеност популације

Просечна удаљеност институција примарне здравствене заштите од корисника на територији Подунавског округа креће се око 10 км, док проценат популације за коју је обезбеђена ПЗЗ одговара укупном броју становника за територију округа (према Процени броја становника РЗС Србије на дан 30.06.2018. године, 187003 становника).

Од укупног броја радника запослених на неодређено време, којих је 815 на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу, на дан 31.12.2019. године, њих 79,75% су здравствени радници и сарадници, а 20,25% су административни и технички радници, што није у складу са новим Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0% (табела 1).

Табела 1. Запослени на неодређено време у домовима здравља Подунавског округа на дан 31.12.2019. године

Дом здравља	ВИСОКА СТРУЧНА СПРЕМА							Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Стом. сестра/техничар	Немед. радници	УКУПНО
	ЛЕКАРИ			Стомато.	Фарм./Биохем.	Здрав. сарад.	УКУПНО					
	Свега	Опште медицине	Спец.									
Велика Плана	46	22	24	8	0	0	54	7	80	14	39	194
Смедерево	91	42	49	25	0	6	122	21	134	33	87	397
Смед. Паланка	54	15	39	9	1	2	66	17	89	13	39	224
Свега	191	79	112	42	1	8	242	45	303	60	165	815

*(Извор:Табела 6 Извештаја о реализацији плана. Укупан кадар у здравственим установама ПЗЗ на дан 31.12.2019. године)

Од укупног броја здравствених радника и сарадника (650) који су запослени на неодређено време на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу, њих 37,23% су са високом стручном спремом, а 90,67% са вишом и средњом стручном спремом (табела 1).

1.2.2. Коришћење примарне здравствене заштите

Коришћење примарне здравствене заштите на територији Подунавског округа посматрано је кроз: број прегледа/посета на једног становника/корисника и стопу коришћења.

Посматрајући рад и посете по службама у 2019. години, свих домова здравља Подунавског округа, анализа је показала да:

У оквиру *службе за здравствену заштиту предшколске деце* на нивоу Подунавског округа, у 2019. години, код лекара ван саветовалишта остварено је у просеку 8,2 посета на једно предшколско дете, а у саветовалишту је било 0,8 посета по једном детету док је код осталих медицинских радника било у просеку 3 посете по једном детету.

У *служби за здравствену заштиту школске деце* на нивоу Подунавског округа, у 2019. години, било је у просеку 4,9 посета код лекара по једном школском детету и 1,3 посета код осталих медицинских радника.

У *служби за здравствену заштиту жена* на нивоу Подунавског округа, у 2019. години, било је у просеку 0,37 посета код лекара ван саветовалишта и просечно 8 посета лекару у саветовалишту за труднице и 0,2 посете саветовалишту жена генеративног доба (од 15 до 49 година), док је просечан број посета осталим медицинским радницима био 0,40 посета на једну жену.

У *служби здравствене заштите одраслих* на нивоу Подунавског округа, у 2019. години, реализовано је код лекара у просеку 5,4 посете по једном одраслом кориснику, а код осталих медицинских радника 2,7 посета по једном кориснику.

У *служби здравствене заштите радника* на нивоу Подунавског округа у 2019. години остварено је код лекара у просеку 1,6 посета по једном запосленом/кориснику и код осталих медицинских радника такође 1,6 посета по једном запосленом/кориснику.

У *служби здравствене заштите из области денталне медицине* на нивоу Подунавског округа у току 2019. године, било је у просеку 0,55 посета стоматологу по једном становнику/кориснику, реализовано 0,14 пломбирања зуба по једном становнику и

извађено је 0,05 зуба на једног корисника, док је протетских радова урађено 5,47 на 1000 одраслих становника.

Табела 2. Посете по службама остварене у оквиру домова здравља Подунавског округа 2019. године

Дом здравља	ПОСЕТЕ											УКУПНО
	зз предшколске деце		зз школске деце		зз жена		зз одраслих		зз радника		Дентална зз	
	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	Стоматол. ординација	
Велика Плана	24050	4776	25453	2225	12771	1030	121323	94289	22479	11415	21855	341666
Смедерево	51616	18723	61871	19529	23052	25961	398936	145953	51825	38671	67090	903227
Смедеревска Паланка	25020	5881	33312	6621	11626	2188	187518	101828	0	0	24820	398814
СВЕГА	100686	29380	120636	28375	47449	29179	707777	342070	74304	50086	113765	1643707

Стопа коришћења примарне здравствене заштите, посматрана је као збир свих посета службама примарне здравствене заштите (посете лекару, саветовалишту, осталим медицинским радницима и стоматолошкој служби) (табела 2.), у односу на укупан број становника. На основу такве анализе показало се да је на територији Подунавског округа сваки становник у 2019. години, у просеку, имао 8,8 посета службама примарне здравствене заштите на годишњем нивоу.

1.2.3. Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити

Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити на територији Подунавског округа анализиран је кроз укупан број посета по једном лекару, као и броја становника по једном лекару у примарној здравственој заштити.

Оптерећеност медицинских радника свих домова здравља Подунавског округа по службама у 2019. години приказана је у табели 3.

Табела 3. Оптерећеност медицинских радника примарне здравствене заштите по службама на територији Подунавског округа у 2019. години

Р. бр.	СЛУЖБА	Посматрани период	Просечан број посета код лекара*	% од дефинисаних мера извршења	Просечан број посета код осталих мед.радника
1.	Здрав. заштита предшколске деце	годишње	4619.5	73,3 (6300)	1206.3
		дневно	22.0		5.7
		у једном сату	3.1		0.8
2.	Здрав. заштита школске деце	годишње	6850.4	108,7 (6300)	956.9
		дневно	32.6		4.6
		у једном сату	4.7		0.7
3.	Здрав. заштита жена	годишње	3739.8	59,36 (6300)	1427.3
		дневно	17.8		6.8
		у једном сату	2.5		1.0
4.	Здрав. заштита одраслих	годишње	8284.6	112,7 (7350)	3822.8
		дневно	39.5		18.2
		у једном сату	5.6		2.6
5.	Здрав. заштита радника	годишње	10014.7	136,3 (7350)	3928.1
		дневно	47.7		18.7
		у једном сату	6.8		2.7
6.	Здрав. заштита из области денталне медицине	годишње	2435.1	98,99 (2460)	
		дневно	11.6		
		у једном сату	1.7		

*Просечан број посета код лекара односи се на посете код лекара укупно, односно збир куративних и превентивних прегледа, док се просечан број посета код осталих медицинских радника односи само на куративне услуге.

Према приказаним подацима може се рећи да је оптерећеност здравствених радника на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу, пре свега лекара била највећа у служби здравствене заштите радника са 10015 прегледа годишње, односно 48 прегледа дневно или око 7 прегледа у једном сату. Највећа оптерећеност осталих медицинских радника посматраног округа била је такође у служби здравствене заштите радника са 3928 посета годишње, односно 19 посета дневно или око 3 посете у једном сату.

Према Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе („Службени гласник РС” број 43/2006, 112/2009, 50/2010, 79/2011, 10/2012, 119/2012, 22/2013 и 16/2018), којим су дефинисане мере извршења у примарној здравственој делатности, подаци из Табеле 3. показују да су извршења лекара примарне здравствене заштите на територији

Подунавског округа на годишњем нивоу, у службама за здравствену заштиту предшколске деце и здравствену заштиту жена нешто нижа, а у службама здравствене заштите школске деце и здравствене заштите одраслих нешто виша од дефинисаних норми (табела 3).

Број становника по једном лекару у примарној здравственој заштити посматран је као однос укупног броја становника и броја лекара запослених на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу. На основу тако урађене анализе показало се да у Подунавском округу у просеку на једног лекара запосленог у примарној здравственој заштити долази око 979 становника ($187003/191 = 979$).

1.2.4. Рад службе лабораторијске дијагностике и хитне медицинске помоћи

У оквиру службе лабораторијске дијагностике домова здравља Подунавског округа који су рад поменуте службе приказали на нивоу примарне здравствене заштите (ДЗ Велика Плана и ДЗ Смедеревска Паланка), у 2019. години, посматран је укупан број остварених услуга. Услуге лабораторијске дијагностике за амбулантне пацијенте ДЗ Смедерево су приказане у табели која се односи на ниво секундарне здравствене заштите, заједно са услугама за стационарне пацијенте, јер је ова служба организационо смештена на секундарном нивоу здравствене заштите.

Према годишњем извештају о извршењу Плана рада за 2019. годину службе лабораторијске дијагностике на нивоу примарне здравствене заштите Подунавског округа, укупан број остварених услуга износио је 500722 (Заједничке опште лабораторијске услуге 49992, Опште хематолошке анализе крви 74421, Хематолошке анализе коагулације у крви, односно плазми 22641, Биохемијске анализе у крви 2703, Биохемијске анализе у серуму 309511, Биохемијске анализе у урину 89607 и Биохемијске анализе у фецесу 1839), што представља извршење од 108,03% у односу на планиране вредности.

Остварени обим услуга по осигураном лицу (коришћење) на нивоу округа, без ДЗ Смедерево, код лабораторијских услуга износи 2,75 услуга.

У 2019. години на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу, услуге лабораторије користило је укупно 52332 осигураника, што је за 1,53% мање у односу на претходну годину.

У оквиру служби хитне медицинске помоћи на територији Подунавског округа у 2019. години, реализовано је укупно 205469 услуга, од којих су 60210 прегледи лекара (на терену 11196, први прегледи деце ради лечења 3486 и први прегледи одраслих ради лечења 45474) и 145259 дијагностичко терапијских услуга. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Подунавског округа у 2019. години ($60210/187003 \cdot 1000 = 322$), може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило око 322 лица на 1000 становника.

У поређењу са претходном годином, у оквиру посматране службе, укупан број остварених лекарских прегледа је мањи за 13,9%; а дијагностичко терапијских услуга је мањи за 6,8%.

На територији Подунавског округа у 2019. години, у оквиру санитетског превоза пређено је укупно 1.381.614 километара (без медицинске пратње 1.042.788 км и са медицинском пратњом 338.826 км), што је у поређењу са претходном годином више за 2,53%.

ЗАКЉУЧАК

1. Од укупног броја запослених радника на неодређено време, на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу, на дан 31.12.2019. године, било је 79,75% здравствених радника и сарадника, а 20,25% административних и техничких радника, што

није у складу са Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама, којим је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0%.

2. У Подунавском округу на једног доктора медицине у примарној здравственој заштити долази око 979 становника.

3. У току 2019. године, у просеку, сваки становник Подунавског округа имао је око 8,8 посета службама примарне здравствене заштите.

4. Највећа оптерећеност здравствених радника на нивоу примарне здравствене заштите у 2019. години за Подунавски округ, како лекара тако и осталих медицинских радника била је у служби за здравствену заштиту радника.

5. На основу броја извршених лабораторијских анализа, остварени обим услуга по осигураном лицу (коришћење) за ниво Подунавског округа, без ДЗ Смедерево, у 2019. години, износи 2,75 лабораторијских услуга.

6. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Подунавског округа у 2019. години, може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило око 322 лица на 1000 становника.

ПРЕДЛОГ МЕРА

- Интензивирати превентивни рад изабраног лекара и повећати обим превентивних прегледа свих категорија становништва (деца, жене, одрасло становништво, стара лица), као значајне мере у спречавању и раном откривању болести и поремећаја здравља.

- Обезбедити неопходан кадар за оптимални рад служби примарне здравствене заштите.

- Унапређење активности промоције здравља и здравственог васпитања, нарочито активности које су усмерене на осетљиве категорије становништва, стварањем здравих окружења и афирмацијом здравих стилова живота.

- Унапређење рада саветовалишта за хроничне болеснике.

- Унапређење услуга заштите менталног здравља.

- Унапређење квалитета рада и размене информација између изабраног лекара и лекара специјалиста одређених грана медицине који раде на вишим нивоима организације здравствене службе.

- Трагати за одрживим моделима који могу обезбедити бољу доступност здравствене службе свим корисницима здравствене заштите.

Аналізу сачинила:
др Весна Живановић
специјалиста социјалне медицине

Центар за промоцију здравља,
анализу, планирање, организацију
здравствене заштите, информатику
и биостатистику у здравству

Помоћник директора
Прим. др Сузана Петровић

Завод за јавно здравље Пожаревац
В. Д. Директор
др Ана Јовановић